

H. G.

Om det Navn
Christiern.

Sig er forekommet, hos een og anden af vore nyere Skriben-
 tere, en Beskyldning imod vores gode Historie-Skriver,
 fordum Rigens Cancellier Arrild Hvitfeld, at hand haver
 kaldet Kong Christian II. ikke med sit rette Navn, men,
 saasom til Forkleinelse, stædse Christiern, eller Kong Christen. Der
 meenes, at hand har gjort dette af Ondskab, og beviist derudi en stor
 Uforstand, sig selv til større Spot. Haver nu saadan Critique fun-
 det falde paa denne store og velfortiente Mand, som hand vel aldrig i
 sin Tiid havde formodet, hvor meget mere paa mig, der udi min nyeli-
 gen oplæste Afhandling haver i denne Post gjort ligedan, og ikke kaldet
 Høystbemeldte Konge nogen eneste gang, uden med det Navn Chri-
 stiern? Jeg beder derfor, at det maae være mig tilladt, en liden Und-
 skyldning at giøre for os begge; haabende, at kunde blive saa lykkelig,
 at forekomme sligt Præjudicium hos dennem, som læse disse Blade, og
 som ere saa billige, ey at finde sig fornærmede ved at paamindes om de-
 res urigtige Mistanker, og deres Bildfarelser. Langt fra ellers, at
 jeg vil laste nogen, eller regne dennem til allermindste Fejl, der give
 Høystbemeldte Konge det Navn Christian, (som jeg og vel selv kalder
 ham oftest i daglig Tale,) efterdi det er og reent og aldeles det samme
 Navn som Christiern. Ja jeg vil end heller ikke undskyldte Arrild
 Hvitfeld i alting, men meget mere tilstaae, at hand selv haver givet
 Lejlighed nok til den omtalte Beskyldning. Hand haver med en besyn-
 derlig Ubetænkksomhed draget sig denne Tort paa Halsen, i det hand udi
 Fortalen eller Dedicationen til samme Konges Historie haver sagt disse
 Ord: "Allernaadigste Herre og udvalde Konning, dette haver jeg saa
 "fortelig villet fortælle om Kong Christens Regimente, hvilken vore
 "Danske ikke haver værdiget med det Navn Christian, som hand ikke
 "havde

”havde forskyldet.” Slig Anmærkning kunde den brave Mand vel have sparet, og ladet den være uskreven; thi den duer, sandt at sige, en det ringeste. Først er Christen ligesaa godt et Navn som Christian, og paa deres Kraft og Betydning kand i ald Verden ikke være Forskiæl uden for saavidt, at dette sidste er rettere, i Henseende til Ordets Oprindelse og efter det Grækske og Latinske Sprog; men det andet er efter vore Nordiske Folkes ældgamle Udtale, der i Steden for Christian haver sagt Christiar, og Christiarn. Og dernæst er det en pur Daarlighed, af Folkes Navne at giøre mindste Slutning til deres Dyder, Laster eller andre Egenskaber; ligesom at en Pave, fordi hand kalder sig Bonifacius eller Pius, skulde derfor være, som Navnet liuder. Den gamle Scaliger har om denne Materie en artig Discurs, i hans 266. *Exercitatione* imod Cardanum. Men, at komme nu til Sagen, da er min Raison, hvorfor jeg ikke nævner Høybemeldte Konge med det Navn Christian, allene denne, at jeg mener det mand bør kalde Folk saaledes som de selv ville hede, og som de have kaldet og skrevet sig selv deres hele Livs Tiid. Den Konge, vi nu omtaler, er jeg vis paa at have været døbt Christiern, og ikke Christian. Thi hvorfor skulde hand ellers skrevet sig Christiern, saa længe han var til i Verden? Og hvo giver os Forlov til at dobe Folk om? Med sit eget Navn har enhver Magt til at handle og skifte, som hand finder selv for got. Ikke har jeg seet den Dobe-Bog, som kunde vidne om Kong Christierns II. Navn, den Tiid det blev ham først givet. Men jeg har seet hans egen Haand og Uunderskrift under et stort Antal Breve og Papirer, hvor hand aldrig har skrevet sig anderledes, end Christiern. Og jeg tør vedde med hvem det skal være, om alt hvad jeg eyer, at der skal aldrig findes noget Beviis paa, det hand har selv kaldet eller skrevet sig Christian, i Dansk eller Latine. Hans samtlige Mynter, saa mange som endnu ere bleven seete, og alle hans Sigiller, have jo ikke andet Navn, end Christiernus. Det er altsaa ikke Hvittfeld, jeg deri følger, ikke Joannes Svaningius, ikke nogen Svensk eller anden fremmed Historie-Skriver; men det er Høybemeldte Herre selv, som jeg holder for at bør kaldes, som hand selv vilde være nævnt. Alle Kæyser Carls og Kong Ferdinandi, hans tvende Svogres, saavel som andre Kongers og Fyrsters, hans egen Dronnings, hans Frue Søsters Churfyrstindens af Brandenburg, og hver eens af Hans Majestæts Tjeneres, Raads og Under-

saat.

saatters Skrivelser, bruge ey heller andet Navn til hannem. Saa var og intet andet bleven brugt til hans Høylovlige Hr. Far-Fader Kong Christiern I. siden hand blev Konge i disse Riger, og efter ham var jo Kong Christiern II. bleven opnævnt.

Mand vil nu spørge, hvoraf dette Navn er kommet, og hvorfor disse tvende Konger, Christiernus I. og Christiernus II. ikke ere bleven kaldede i deres Tiid Christian, lige saavel som Kong Christian III. og hans Efterfølgere? Paa dette sidste er heel læt at svare, nemlig om Kong Christian III. Hand var ikke døbt Christiern, og kaldte eller skrev sig det ey heller nogen Tiid. Mand finder virkeligen fremmede, Italienske og andre Nationers Historie-Skrivere, der skrive ham Christiernum III. ligesom ogsaa Christiernum IV. meenende maaskee, at den ene Konges Navn i Danmark skulde ey anderledes skrives, end den andens. Men slikt er en Bildfarelse, og en Bane de ere komne i, fra vore tvende Konger Christierners Tider. Ingen har imidlertid af Fremmede distingueret disse tvende Navne tydeliger, end Favianus Strada, i sine Historiers første Bog, *ad an. 1559.* "Obiere Christianus Rex Daniaë, & Daniaë itidem Rex Christiernus, non plures viginti quatuor diebus Christiano superstes." Til det første veed jeg ingen anden Ursag at give, end at Christians Navn har i gamle Tider været hos os Danske gandske ubrugeligt, saavelsom og i Sverrige, til et Nomen proprium. Derimod var Christiarn, Christiern, Christern, og Christen, i Brug; og efter vores Nordiske Mund-Art, fra de første Christendommens Tider af. Mand finder det hos Svenonem Aggonis, hos Saxonem Grammaticum, og i Witherlags-Netten. Sveno Aggonis har meget om den Christierno, der var hans egen Farfader, (*pag. 110. og 180. seq.*) og samme Mand er det, som Saxo omtaler i sin 14. Bog, udi Kong Nicolai Historie, hvor hand kalder ham Christiernum, splendidissimo inter Jutos loco natum (*pag. 243.*) det er, "født af en gandske fornemme Slægt i Jylland." Hand hedde Christiern Svendsøn, og hans Fader var Svend Trundsson, een af de mægtigste og myndigste Aldersmænd i Danmarks Rige, under Kong Svend Estridssøns og hans Sønners Regjeringer. Denne Svend Trundssøns Søner vare Alder, den første Erke-Biskop i Lund, Svend Biskop i Viborg, Ebbe, Alage, og den benævnte Christiern, alle tre Krigs-Hovedsmænd. Alt-
saa

saa see vi, at Navnet Christiern haver været hos os i det ellefte hundredet Aar, næsten 700. Aar fra nu at regne, og 400. Aar førend vores første Kong Christiern antog det. I det gamle Exemplar af Witherlags-Retten skrives samme Mand, Christiærn. Vel staaer der i Biskop Abfalons Testamente nævnet en Christianus Cocus; men Doct. Sperlings Exemplar var en slet Copie, og ey meget gammel: og er jeg vis paa, at der har staaet Cristiaranus i Originalen. Saaledes har jeg fundet i Breve af XIII. Seculo, Cristiaranus Kupe, og strax ved samme Tider Cristiaranus Episcopus Ripensis. (Nævne vil jeg vel her, men dog intet videre befatte mig med den urimelige Fabel, som Jo. Caramuel a Lobkowitz har indført i sit Skrift, som hand udgav til Antwerpen 1639. in fol. under denne Titel: *Philippus Prudens Caroli V. Imp. fil. Lusitaniae &c. legitimus Rex demonstratus*, nemlig om en Gråvskrift, der skulde været funden i Castillien af Seculo XIII. med disse Ord: Lianora Alfonfi III. Lusit. R. filia, Jani Daciae R. Conjux, Christierni R. mater. Thi foruden at ingen nu om Dage hverken i eller uden for Danmark er saa stor ignorant i Historier, at hand is seer det er en grov Munkedigt, saa haves herom en udførlig Discours af Vito Beringio, udgivet i Resenii *Notis ad Fus Aulicum ant. Danicum*, pag. 719. seqq.) Siden finder mand i alle Seculis, hos os og hos de Svenske, mange af det Navn Christiern; endskjønt jeg tilstaaer, at samme langt fra ikke har været saa gemeent i gamle Tider, som Jens, Niels, Peder og Anders: ligesom endogsaa i de gamle Seculis, eller i Medio Aevo, findes vel allestæds i Europa nogle med nomine proprio *Christiano*, men dog overmaade faae, imod andre Navne at regne. Mand haver hos os i Seculo XIV. Christiern Booson, Landsdommer i Viborg, Christiern Aughisson, Christiern Wagnsson, Hr. Christiern Nielaesson, Christiern Holck, Hr. Christiern Wendelboe, og flere. I Seculo XV. Hr. Christiern Kaas og Christiern Friis, Riddere, Christiern Munk, Christiern Hemmingsson, Dom-Provst i Roskilde, Christiern Krabbe, Christiern Skram, Christiern Frellevson, og mange andre, førend Kong Christiern I. no-gentid kom til Danmark. De Svenske skrive det ogsaa Christer, foruden i og n; og saaledes har den Svenske Rigs Raad Christer Bonde, i Kong Carl Gustavs Tid, skrevet sig. Hos de Tydske er Navnet bleven skrevet, nu Cristan, nu Kerstan, nu Karsten, eller Kersten, saa og Kriften. I *Necrologio Fuldensi*, ved det Aar 871. nævnes Cri-

Cristan Comes, (See Leibnitii *Scr. Brunsv. Tom. III. pag. 762.*) Kænsler Maximiliani I. Marskalk Anno 1495. var Hr. Kerstan von Honstein, Ritter. Iblant Meckelborgisk Udel Anno 1505. opregnes Kristen von Halverstat, Kristen von Dietten &c.

Det er da vel saaledes skeet, den Tiid Kong Christian I. af Høylovlig Ihukommelse kom her ind i Danmark, og blev en vældig Konge over disse Nordiske Riger, haver denne Herre, som lagde særdeles Vind paa sine Undersaatters Yndest og Kiærlighed, endogsaa vildet behage dennem i dette, og kalde sig, ikke Kersten, eller Karsten, som hand havde heddet hjemme, men, saaledes som her i Norden var brugeligt, Christiern, og i Latine Christiernus. Tilforne finder mand ham kaldet, efter den Westphaliske Mund-Art, Karsten, og paa Latine Christianus. Saaledes i den Revers, som hand udgav strax efter sin Udvælgelse, og førend han blev hyllet, Aar 1448. Wir Karsten von Göttes Gnaden, Greve tho Oldenborch und Delmenhorst &c. Og siden i samme Brev: Wi Greve Carsten erbenömt. Og udi Hertug Adolffs Revers, af samme Aar, til Biskopen af Roskilde, førend Høystbemeldte Konges Udvælgelse: Unse leue Suster Sone Junker Kersten Greve tho Oldenborg &c. Men, siden hand blev Konge, skrev hand sig stædse Christiern, ja udi alle Danske og Latinske Breve, som bevijes med nogle hundrede endnu i deane Dag. Derfor have og alle Italienske Historici, som tale om hans Romerske Rejse, Annales Bononienses, Historia Senensis, Augustinus Dathus i sin Oration, Bartholomæus Dulcinus, Annales Cremonenses, Odoricus Raynaldus, Spondanus, Bzovius, Ciaceonius og Victorellus de Vitis Pontificum, Lucas Waddingus ex Diario Sixti PP. IV. og flere, kaldet ham ikke anderledes, end Christiernum. Og udi det Fryde-Skriig, som skeede hannem til Væge i Milan, heder det, Christierno de Dania. Imidlertid forekommer nu og da, iblant en Deel af de Tydske og Holstenske Documenter, Hans Majestæts Titel med Navnet Christian; som er af de Tydske Secretariis og Cancellister, der ey vare vante til dette Christiern; hvilket sidste Hans Majestæt dog selv brugte i Sigillerne under selvsamme Breve, og ligeledes saa ofte hand skrev sit Navn. I Tydskland, som jeg nys sagde, vidste mand ikke af dette Christierns Navn. Og de Oldenborgiske Græver, hvilke udi gamle

Latinske Krøniker, samt i Latinske Breve, ere kaldede Christiani, (der af findes syv, førend vores Kong Christian I.) have hedet Karsten, eller Kersten, i deres eget Land. Saaledes bleve ogsaa Neder-Saxerne ved at kalde vores Høybemeldte Kong Christiern I. *Bothonis Chronicon picturatum*, som Hr. Leibniz har udgivet, siger, ved det Aar 1460. "König Karsten to Dennemarck, de Hertogh Alffens Suster: Sone was." Og ved An. 1483. "In düßsem Jare starff Konigh Karsten to Denne-marcke, und syn Sone Johannis vart wedder ein Konigh." Udskillige Holstenske og andre Neder-Saxiske Haandskrevne Krøniker og Aar-Bøger, i det Kongelige Bibliothek og andenstæds, have i Fleng, nu Karsten, nu Kersten, nu Christiern, til Kong Christierni I. Navn; men derimod til K. Christierni II. aldrig uden allene Christiern.

Hvad endnu mere er, vil jeg fremføre Hans Majestæts K. Christierni II. egen Frue-Dotters, den berømte Hertuginde af Lothringen, Exempel. Det er bekjendt, at hun var kaldet i Daaben Christine, efter sin Frue-Farmor, en Chur-Saxisk Prinsesse, og Kong Hanses Dronning; hvorførend hun og retteligen af de fleste Franske Skribentere kaldes Christine de Dannemarc. Men, da hun udi sin Barndom kom med sine Forældre udenlands, og, efter sin Frue-Moders Død, i Erghertuginde Margareta og Enke-Dronningens af Ungarn deres Hoff, er hun bleven kaldet Christierna, efter Hendes Hr. Faders Navn. Med dette Navn giftede Kæyser Carl hende til Hertug Francisco II. Sfortia af Milan. Egte-Pagterne staae fuldkommeligen indførte i Lünigs *Codice Diplomatico Italiae*, Tom. III. col. 838. ff. under saadan Titel: "Contractus matrimonii inter Franciscum II. Sfortiam, Mediolani Ducem, & Christiernam, filiam secundo-genitam Christierni, Daniæ Regis, atque neptem Caroli V. Romanorum Imperatoris, d. 10. Junii 1533." I samme Document kaldes hun ofte og bestandigen Christierna, samt med den Titel, Infans Daniæ. Ligeledes i hendes andet Egteskabs-Contract, med Prinzen af Lothringen, sluttet An. 1540. den 20. Martii, (hvilket Document Pere Calmet har indført iblant sine *Prewes* til den Lothringiske Historie, Tomo III.) der heder hun, Madame Christierna de Dennemarcque, Duchesse Veufue de Milan, niepce de Sa Majesté Imperiale. Endeligen i den Spiriske Tractat sluttet imellem Kong Christian III. og Kæyser Carl V. An. 1544. heder hun
 Frau

Frau Christierna Herzogin zu Lothringen. Efter denne Tiid har hun dog selv forandret sit Navn, til Chrestienne og Christiana; som mând seer af hendes Medailler, saa og af de Breve, som forekomme hos Calmet, dans les *Prewes au III. Tome*, udi de Aar 1545. 1546. 1549. 1550. hvor hun altid skriver sig Chrestienne; (og ikke Christine, som hun dog baade her var nævnt, saa og kaldes udi Franske Bøger, hvoraf alligevel nogle, saasom *Laboureur*, P. Daniel &c. skriver hende Chrestienne, ja *Scipion du Pleix* og *Mezeray* mere end eet stæds Chrestierne.) Hos alle Italiænere, der baade i Latinske og Italiænske Skrifter tale om hende, heder hun Christierna: og saaledes kalder ogsaa *Thuanus*, *Belcarius* og flere hende allevegne. Hos *Pontum Heuterum* in *Rebus Austriacis*, *Franc. Haræum* in *Annalibus Brabantiae*, og, at jeg skal forbigaae flere, hos den Pfaltziske Raad og Historicum, *Hubertum Thomam Leodium*, nævnes hun immerhen Christierna. Saa at vores *Pontanus*, i hans *Historia Gelrica*, er maaskee den eneste Latiner, der bliver ved hendes Døbe-Navn Christina, som hand havde lærdt af vore Danske. *Hubertus Thomas*, hand som jeg nu nævnte, fortæller i sin XIII. Bog, at hand var selv med paa den Rejse, som hans Herre Churfyrst *Friderich* af Pfaltz og Churfyrstinden gjorde til Lothringen, for at besøge deres Frue-Søster Anno 1551. og at Enke-Hertuginde Christierna havde tvende Døtre, hvoraf den ældste hedde *Renata*, den anden Christierna. "Altera Christierna, pedibus laborans, quod plurimum dolebat, de collo nutricis dependebat." (pag. 275.) Dette synes noget sært og besynderligt. Thi de Lothringiske Skribentere vidne alle samtlige, samt andre ligeledes, at der vare ifkun tre Børn udaf Hertug *Francisci* og vores *Christinæ* Egteskab, der Faderen døde: og den Tiid var Sønnen *Prinz Carl* ikke endnu fuldt tre Aar gammel: *Renata*, som siden blev gift med Hertug *Wilhelm* af Bøvern, var 18. Maaneder: og den yngste Dotter, *Dorothea*, som siden fik Hertug *Erif* den yngre af *Brunsvig*, blev fød tre Maaneder efter sin Hr. Faders Død. Haver da *Hubertus Thomas* maaskee glemt, eller taget feil i denne sidstes og yngstes Navn? Jeg mener nej; og at mând bør tænke til hans Forsvar, at samme yngste Princesse haver havt tvende Navne, og været kaldet Christierna-Dorothea, eller Dorothea Christierna, og at mând har gandske skaffet det ene Navn af, da hun siden blev ældre. Ved samme Lejlighed kand jeg ey forbigaae, at *Reusnerus* i *Basilic. Geneal.*

neal. f. 525. og Olivarius Vredius i *Genealogia Comitum Flandr. Tab. XX. Dd.* haver tilegnet Hertug Francisco og Christiernæ Danicæ sex Børn, nemlig foruden de trende nu omtalte, endnu to Sønner, Joannem og Antonium, og een Dotter, Elisabeth, alle tre døde i Buggen. Jeg tænker og at det er gandske ret, og at et Par af denneim har været Tvillingger; thi ellers blev sex Børn for mange til et Egteskab af knap fire Aar. Men hvorfor har Franciscus de Rosieres, Baleicourt, Pere Calmet, og andre Lothringer, ikke eengang nævnt disse tre? Jeg svarer, at med saa smaae bortdøde Børn regnes det ikke saa noye i Historier. Vi finde det ligeledes hos vore Danske Skribentere, hvilke alle samtlige have forglemt, eller og ikke vidst at nævde noget om tvende af Kong Hanses Børn, som døde i deres Barndom. See Spalatin. in *Vitis aliquot Electorum Saxon.* ap. Mencken. *Scriptor. Germ. Tom. 2. col. 1101.*

Jeg maae fremdeles blive ved Navnet Christiern og Christierna, og tilføye denne Observation, at ved denne vores Danske Princesse, er samme Navn, eller dets tilforne allene her i Norden brugelige Form, bleven til Udenlandske forplantet, og er kommen i Brug, ikke allene i Lothringen, men endogsaa i Italien. Thi først blev hendes Sønnes Dotter, Princesse af Lothringen, der blev Anno 1589. giftet med Groß-Hertug Ferdinando I. af Toscana, kaldet i Italien Christierna; omendskient hun ved det Francke Hof, hvor hun blev opfodt hos Dronning Catherine de Medicis, hedde Christine, ligesom ogsaa i de fleeste Genealogiske Skrifter. Men Josephus Ripamontius in *Historia Mediolanensi lib. 23.* Cæsar Campana in *Historia Philippi II. R. Hisp. Tom. I. lib. 6.* Thuanus *Historiar. lib. 93. og 94.* ja vel flere, nævne hende Christiernam Lotharingicam. Efter hende lod siden Kong Henrich IV. i Franckerige opkalde sin anden Princesse-Dotter, som blev fød An. 1606., da hand indbød Høybemeldte Groß-Hertuginde til Fadder; som man finder hos de Francke Historie-Skrivere. Og er hun den Christine de France, som siden blev Hertuginde i Savoyen, og maatte meget lide og giennemgaae under Kong Ludvigs XIII. og Cardinal Richelieus Regimente. Altsaa deriverer sig denne Princesse's Navn ogsaa fra vores Christine de Dannemarc. Og hun kaldes i de Engelske Fuldmagter, da der blev negocieret om Giftermaal imellem den Engelske Prinz Carl og hende, An. 1614. og 1616. *Christiana, secunda filia Franciæ.* Vid.
Rymer

Rymer T. XVI. p. 769. 788. Græve Paulus af Salm, Stats-Minister og Ober-Cammerherre hos Hertug Carl III. af Lothringen, nævnte og sin Dotter, efter Enke-Hertuginde, sin Herres Frue-Moder, Chrestienne; hun som An. 1571. blev fød, og An. 1597. med det Navn Chrestienne i Egte-Pagten, blev gift med Høybemejste Hertugs yngste Søn, Græve Francisco af Vaudemont, og var Moder til den navnsfundige og urolige Hertug Carl IV. Meget længe før de Tider, maaskee over 30. Aar tilforne, havde Græv Maximilianus Stampa, vores Christiernæ Danicæ Hofmester medens hun var i Milan, kaldet sin Søn efter hende Christiernum. Fra hvilken Søn dette Navn er stædse hen forbleven udi samme Familie, som endnu florerer i det Milanesiske. Cardinal Stampa, Erz-Biskop i Milan, som nu for faae Aar siden er død, hans Fader hedde Christiernus Stampa, Græve af Monte-Castello. Den Kæyserlige General-Feldt-Løjtnester, som maaskee er endnu i Live, og er bemeldte Cardinals Broder, har det samme Navn, Græv Christiernus de Stampa, og blev An. 1739. af Kæyser Carl VI. gjort til Ridder af det Gyldene Flyjs. Hvo vil tvivle paa, at det fra denne saa anseelige Familie jo er ogsaa kommen til mange andre ringere? Og saasom det er Skik i alle Lande, at store Folkes Døbe-Navne optages af de mindre, i sær hos deres Vasaller, Undersaatter og Tjenere, saa kand maaskee ey være langt fra, at nu i denne Dag findes snart lige saa mange i Lombardien af dette Christiern Navn, som nu omstunder hos os: thi her har det paa mange Stæder maattet giøre Plads for Christians. Endnu et Exempel af en anden Italiensk Familie: Der forekommer udi forrige Seculo i bemeldte Lombardien tvende Herrer, med det Navn Christiernus de Gonzaga, en Farsfader og en Sønnesøn. Den første af disse var opnævnt efter vores Christierna Danica. Dertil gaves saadan Aaledning: Hans Fader, Ferdinandus Gonzaga, af de gamle Mantuaniske Marggravers Afkom, og af den Branche, som besidder det Fyrstendom Castiglione, med det Herskab Solferini &c. havde været længe i Spanien, i Kong Philippi II. Tjeneste, og der giftet sig med Donna Martha Tana y Santena, Dronning Isabellæ Favorite, med hvilken hand havde otte Børn, hvoraf Christiernus var det syvende. Thi da Ferdinandus var af Kæyser Rudolfo II. gjort til Rigsfyrste, og havde begivet sig fra Spanien hjem til sit Herskab i Ita-

lien, circa An. 1579. var Enke-Hertuginde af Lothringen, Christiernes de Bannemarc, kommen der i Landene at boe, paa sit Livgeding i det Milanesiske, som efter hendes første Egteskab med Francisco Sfortia var hende stædse blevet forbeholden, og hun holdte sit Hof i den Stad Tortone. Her var hun i den største Anseelse, formedelt hendes høje Byrd, Forvandt- og Svogerskab med de allerførste Regenter i Verden, samt hendes egne vidtberømte Dyder og Fortienester; og blev opvartet af alt hvad stort var deromkring-boende. Hun blev da jævnlig besøgt af Martha Tana og Ferdinando Gonzaga: Og deraf er det da skeet, at Martha har kaldet een af sine Sønner, som endnu i Erke-Hertugindens levende Live er fød, efter hendes Navn Christiernum. Hvorlænge denne Christiernus har levet, er mig ey bevidst; Men An. 1622. var hand endnu til, og da vel maaskee 40. Aar gammel, meer eller mindre. Thi udi Lünigs *Codice Diplomatico Italiae*, Tom. II. col. 60. ff. num. XI. staaer et Document, som heder, Ferdinandi II. Imp. Rom. Confirmatio Transactionis inter Principem Christiernum de Gonzaga, Dominum Sulferini, ex una, ac illius subditos & Communitatem Sulferini, ex altera parte, initæ d. d. 29. Januarii Anno 1622. Samme Christierni eeneste Søn Carolus haver ogsaa havt en Søn, ved Navn Christiernus, som var af hans syv Børn det fiette, og har levet endnu An. 1705. ugift. Slige smaae Observationer, udi fremmede og os her til Lands uvedkommende Genealogier kunde vel af mange holdes for heel unyttige; Og mand kunde undre sig paa, hvorfor jeg vil iblant bemøye mig dermed, og øde nogen Tid derpaa. Men jeg kand svare, at just denne Observation om bemældte Gonzagiske Familie nytter alligevel til noget. Nemlig den nytter til at overbevise enhver, som læser disse mine Blade, hvor vanskeligt et Studium Historierne og Genealogierne ere; og den kand tiene til at rette et heelt Dofsin Feyl og Mangler udi een eeneste, og endda heel kort Tabelle af Hübners, som er i hans første Tomo (*edit. an. 1737.*) den

31ode. Jeg skal, (som jeg sagde, allene til en Prøve,) holde mit Ord, med at rette et Dofin Fejl og derover: (1) Hübner veed slet ikke, hvem Ferdinandi Gonzagæ Gemahlinde har været, eller hvad Navn hun havde: Jeg har nu sagt, at det var en Spansk Dame, og nævnt hende ved Navn; Jeg kunde og sige meere om hendes Herkomst og Slegt, om fornøden giordes. (2) Veed Hübner ikke, naar samme Ferdinandus er bleven gift: og dette fand jeg sige, at være skeet just i Aaret 1566. (3) Veed hand intet, naar Ferdinandus er død, men sætter allene, at hand var i Spansk Tjeneste An. 1579. Og jeg lægger dette til, at hand døde udi sit Herskab i Italien Anno 1586. (4) Giver hand hannem ifkun fire Sønner, og ingen Døtre: Og jeg fand opregne med Vished, og nævne ved Navn, om behøvedes, syv Sønner, og een Dotter. (5) Kaldet hand den fjerde, og hos sig den yngste, af Sonnerne, Christianum; Men hand heder, som jeg har sagt, Christiernus, og var den næst-yngste eller sierte Søn, men det syvende Barn. (6) Siger hand, at Carolus Gonzaga, som var Christierni Søn, succederede i det Fyrstendom Castiglione, in Anno 1675. efterat den ældere Linie var uddøet: Men dette skeede ikke forend 1677. (7) Veed hand intet om den sidstbenævnte Caroli Egteskab, med hvem det har været: Og hende maade mand vide, at have været Isabella Græv Lælii Martinengi Dotter; Hun levede endnu Anno 1705. og var da ved 90. Aar gammel. (8) Opregner hand fem Børn af bemældte Carolo, og sætter dem derforuden i en gandske urigtig Orden: Men disse vare syv tilfammen, og deriblant var Aloysia, som blev gift med Marchese de Malaspina, og som Hübner gjør til den yngste, det allerældste Barn af dem alle syv; ey at tale om de andres Urigtighed. Alt dette kunde den gode Mand ligesaavel have observeret og rettet, som jeg, naar hand ifkuns vilde have taget sig den samme Umage. Hand vidste jo, og har selv anført, at den ældste af Ferdinandi Gonzagæ Sønner, og den nu omtalte

Chri-

Christierni Broder, var B. Aloysius Gonzaga. Utsaa kunde hand have slaget efter i Actis Sanctorum, ad diem XXI. Junii, hvor bemeldte Helgens Historie staaer vidtloftigen indført, (og denne Tomus er jo trykt Anno 1707. hele tredive Aar førend den her omtalte Edition af Hübners Tabeller.) Der kunde hand have fundet alt hvad jeg nu har sagt, og som den flittige Jesuit, Conradus Janningus, havde deels selv ved sin Udrense til Italien, deels ved Correspondence sanket tilsammen, for at kunde skrive B. Aloysii Vitam med nogen fuldkommen Accurateffe. At have følger andre, der ingen bedre Genealogie af denne Gonzagiske Branche have meddeelt, bliver ingen lovlig Undskyldning: helst det heder om dette slags Videnskab, som om andre flere: Supervacuum foret in studiis longior labor, si nihil liceret melius invenire præteritis. Men jeg maae fare fort, og opfylde mit Tal: Hübner siger (9) at B. Aloysius er død An. 1592. som en er ret; Thi det var Aaret før, 1591. in Junio, udi hans Alders 24. Aar. (10.) Siger hand, at samme B. Aloysius blev canoniseret Anno 1621. Men den Tid blev hand ikkun beatificeret, som er en stor Forstikæl. Med Canonisation pleye Paverne ikke altid at gaae saa hastigen til Verk: Og Jesuiterne kunde hverken ved andre Middell, en heller med Kæyserens og mange fleres Recommendationer, formaae enten Gregorium XV. Urbanum VIII. eller de efterfølgende Paver dertil. De maatte have Taalmodighed, og vie endnu over et heelt hundrede Aar, inden deres Beatus Aloysius blev ret Sanctus. Det skeede da endeligen nu for en Snees Aar siden, at Pave Benedictus XIII. canoniserede Aloysium Gonzagam, nemlig An. 1726. den 31. Decembr. hvorom den dertil hørende Bulla eller Constitution findes i *Bullarii Romani Continuat. P. IV. under bemældte Aar, pag. 272. seqq.* og

er ellers noksom bekendt af de offentlige Tidender. (II.) Haver Hübner ingen Børn givet Rudolpho Gonzagæ, (den næst-ældste af Christierni Brødre,) af det Egteſkab med Helena Alipranda, ſom bleve gifte tilſammen An. 1588. Og de efterlode ſig dog fire Døttre, hvoraf den ene døde et Barn, men de andre tre, Cynthia, Olympia, og Gridonia, levede enhver over ſine 50. Aar, ſom hellige Jomfruer, og ere, den Dag i Dag er, udi ſtor Veneration der i Landene. (12.) Francisco Gonzagæ giver hand ikkun tre Børn: Dog hand havde otte. Thi Polyxena, Aloyſia, og Martha, ſom bleve Nonner, veed hand intet af; og ey heller af Maria, og Ludovico Antonio, hvilke tvende døde i Barndommen. (13.) Den fyrſtindes Navn, ſom Ludovicus, ſidſtbemeldte Franciſci Søn, havde til Egte, er ham ubekendt: Hun hedde Laura de Boſco. (14.) Johannam, Franciſci Dotter, gifter hand allene eengang, med Græv Martinitz, og mælder intet om hendes andet Egteſkab, med Græv Zappata. Jeg kunde opregne mere, men er nu træt deraf.

Jeg tilſtaaer gierne, at ſlige Italiænske Genealogier høre ikke til os Danſke at bryde vore Hoveder med, og at ſpilde vores Tid paa, ligesom Italiænerne agte vel endnu mindre om vores. Ingen har heller behov at paaminde mig om dette, ſom jeg noksom ſkionner paa desforuden, og veed at bebreyde mig ſelv. Men maae her og tillades mig at gjøre eet Spørſmaal: Hvem har bedet dem at befatte ſig med Genealogier, Italiænske eller andre, der ikke kunde eller ville gjøre ſig vedborlig Umage dermed, og behandle dem flittiger? Jeg lader Hübner ellers gierne beholde den Ære og Roes, ſom ham tilkommer, og holder hans Genealogiſke Tabeller for et nyttigt og got Verk,

som og ikke fand undværes, saa længe mand intet bedre haver, og som jeg selv jævnlig maae tage i Haanden. Men Calepinus var ogsaa i gamle Dage et nyttigt og got Lexicon, for dem som intet bedre havde. Derfor bliver vel og ikke nogen saa ubillig, at regne mig til værste, det jeg viser Mangler og Ufuldkommenheder udi bemeldte Hübners Verk, ynskende at det Tiid efter anden maatte vord rettet, forbedret, og sættes i en mere brugbar, tilforladelig og efterrettelig Stand. Endeligen var vel aldrig kommet mig i Sinde, denne Critique og Anmærkning over samme Tabeller at sætte paa Papir, hvis ikke nu saadan Lejlighed havde frembuddet sig selv, ved at tale om Kong Christierns Navn. Jeg haver da sagte kundet profitere deraf, ved slikt Exempel, end og saa langt borte og fra Italien hentet, til blot at overbevise dennem, der lægge Bind paa Historier og Genealogier, hvor møysomt et Verk saadant Studium er, (som maaskee mange ere anderledes om indbildede,) ja hvor stor Forraad af gode og kostbare Bøger, og hvor megen Tiid og kiædsommeligt Arbeide dertil maae bruges og anvendes: Udaf hvilke Ting naarsomhelst nogen, ja ikkun een af Delene fattes, føder mand som oftest blinde og ufuldkomne Fostere.

